

Temat lekcji: Społeczeństwo polskie po II wojnie światowej

Zagadnienie: Reforma rolna

Relacja Marii Wilk zarejestrowana z formie audio przez Magdalenę Stopę w 2018 roku w Śnieżkach, sygnatura AHM_3580

Fragment audio: „Reforma rolna” (1 min 40 s)

Wprowadzenie

Maria Wilk urodziła się 22 kwietnia 1940 we wsi Śnieżki w gminie Boćki na Podlasiu. Rodzina nie posiadała przed wojną ziemi. Ojciec pracował w majątkach, zmarł w 1955 roku. Matka była z zawodu krawcową, udzielała prywatnych lekcji szycia.

Maria Wilk ukończyła siedem klas szkoły podstawowej w Sasinach. Od dziecka pracowała na gospodarstwie. Zapamiętała wiele szczegółów dawnego wiejskiego życia, obserwowała też przemiany zachodzące w jej rodzinnej miejscowości na przestrzeni dziesięcioleci. W 1957 roku wyszła za mąż.

W poniższym fragmencie Maria Wilk opowiada o reformie rolnej z 1944 roku. Wspomina, że większość ziemi władza komunistyczna przekazała miejscowej rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Transkrypcja nagrania

Magdalena Stopa (prowadząca wywiad): Wspominała pani o tym, że ani mama, ani tata ziemi nie mieli. A dziadkowie? Jak to wyglądało z dziadkami? Czy dziadkowie mieli ziemię?

Maria Wilk: No to dziadkowie mieli ziemię normalnie, mieli tak jak każdy jeden gospodarz. Ale jak wszystkie [dzieci] zostali na gospodarstwach... Jeden do Mołoczek poszedł, to kawałek trzeba było ziemi dać. Drugi w Śnieżkach był, to też trzeba było kawałek tej ziemi dać. No a tam jeszcze dla mamy tej kawałeczek ziemi dali. Ale, wie pani, to kiedyś to wiele tej ziemi było? Jak było dwa hektary, to był bogaty człowiek. Bo tak było, że, mówi, nic nie mieli i tak musieli... jak u pana pracowali, to ziemi nie mieli. To mówili tak: no, tylko do pół wioski, o, tak, jak u nas wjeżdżać, to co do majątku należeli, to do majątku chodzili, to i ziemi nie mieli. No, tylko już ziemię zaczęli [mieć] wtedy, jak majątek już rozwalił się cały – to wtedy już państwo zaczęło, komuna, to dawać tej ziemi.

Magdalena Stopa: Pamięta pani to, jak tą ziemię dzielili?

Maria Wilk: Pamiętam, pamiętam.

Magdalena Stopa: Proszę opowiedzieć o tym.

Maria Wilk: Inżynierzy byli, przyjechał inżynier. [...] I wtedy spółdzielnię założyli, to te najlepsze ziemie do spółdzielni produkcyjnej wzięli, a później już tę rozwalili ziemię. I wtedy było zebranie. Przyszedł cały ten przewodniczący, z wioski sołtys przyszedł. No i wtedy przyjechali już te inżynierzy, jak ja nazywała, i wtedy już zaczęli dzielić tę ziemię. [...] To już cały majątek był podzielony, aż po same Gruzkę, porozbierali tę ziemię. Ale, pani, 78 gospodarzy było, no to trzeba było jednak podzielić, jak by to nie było, tak?

Pytania do materiału źródłowego

1. Na podstawie historii dziadków i rodziców pani Wilk wyjaśnijcie zjawisko rozdrobnienia gospodarstw na polskiej wsi. Z czego ono wynikało?
2. Gdzie pracowali mieszkańcy wsi, którzy nie mieli ziemi?
3. Kto i kiedy przeprowadził reformę rolną, zmieniając strukturę własności ziemi?
4. Czyją ziemię rozdzielono wśród bezrolnych mieszkańców wsi?
5. Jakie osoby miały największy wpływ na sposób dzielenia ziemi we wsi? Kto uczestniczył w podziale?
6. Na co przeznaczono najlepszą ziemię?
7. Poszukajcie informacji, czym były spółdzielnie i jak funkcjonowały. Jak wam się wydaje, dlaczego władza komunistyczna uprzywilejowała je przy podziale ziemi?

Pełna relacja dostępna jest na stronie <https://relacjebiograficzne.pl/demo/audio/507-maria-wilk>.